

El crèdit de la realitat

Per què publiquen ara aquest llibre?

—ANTONI FURIÓ: Cal dir, d'entrada, que, al costat d'aquestes primeres 21 persones que han escrit ara, hi ha en curs un segon llibre amb una vintena de noms més i un tercer, escrit per gent que té entre vint i trenta anys, representants d'una nova generació que no va viure la transició. Parlem, per tant, de seixanta persones que exposen i publiquen les seues opinions. I no és poca gent.

—GUSTAU MUÑOZ: Bàsicament pensem que hi ha tot un debat pendent en aquest país, que hi ha moltes veus que no troben espai en el sistema mediàtic actual i que calia trencar el silenci. Havia arribat un punt que semblava que hi havia un sol discurs triomfant: el de l'acomodació als paràmetres dominants. Però resulta que hi ha unes altres veus, molt plurals, que no estan d'acord amb la dinàmica política, mediàtica i de discurs sobre el país (amb la pretensió d'abolir alguns dels eixos bàsics que han inspirat la recuperació de la idea de País Valencià i de normalització lingüística, d'estructuració política, etc.) que s'havia anat construint.

—A. FURIÓ: D'entrada hi ha un context conjuntural, amb els recents congressos del PSPV, que va ser a punt de perdre les sigles PV, i del Bloc, amb una ponència política que semblava voler posar èmfasi en un valencianisme “per damunt de dretes i d'esquerres”, tot deixant fora els *llasts* del catalanisme. Però m'agradaria situar-ho també en un context més estructural, en allò que ja fa prou anys s'anomena el descrèdit de la modernitat, i que no deixa de ser una posició prou reaccionària. En tot cas, només hem pretès llançar un còdol (o seixanta còdols) en una aigua que semblava estancada.

—O que gotejava en una única direcció: hi ha una agitació antifusteriana si més no sorprenent.

—PAU VICIANO: L'article de Francesc Viadel és el que entra més directament a analitzar la política que segueix especialment *La Vanguardia* els últims temps. Diu —i pense que té raó— que un sector de

‘País Valencià, segle XXI. Vint-i-una reflexions crítiques’, publicat per la Universitat de València, vol ser “una aportació incisiva i polèmica, però lleial i constructiva al debat sobre el present i el futur del País Valencià”. En parlen els editors, Antoni Furió, Gustau Muñoz i Pau Viciano.

la societat catalana —conservador o no— pensa que prou problemes té Catalunya per haver d'aguantar a més els valencians i “els seus embolics”. I s'impulsa una neteja de la imatge del PP al País Valencià: tot és destacar els *assoliments* del govern Camps (i es dissimulen posicions vinculades sovint a actituds d'extrema dreta o el model econòmic tan destructiu que implanta) mentre, al mateix temps, es fa una sistemàtica denigració del valencianisme fusterià. No sabem si això té a veure amb polítiques empresarials com a diari o amb unes altres qüestions, però sí que hi ha una dinàmica de fons: sectors influents de la societat catalana volen deixar anar *llast*. I adaptar-se a aqueixa Espanya que es va construint.

—G. MUÑOZ: Només cal llegir el capítol que dedica Enric Juliana a la “Comunitat Valenciana” al llibre recent *La deriva de España*. Es resumeix molt fàcilment: el gran problema són els catalanistes; sense ells, les relacions entre Catalunya i València serien fluides. Això d'eliminar el *càncer catalanista*, val a dir-ho, recorda el cervell gris darrere l'anomenada batalla de València, Fernando Abril Martorell.

PRATS I CAMPS

—A. FURIÓ: El cas de *La Vanguardia* és flagrant: maquilla les actuacions tan reaccionàries del PP al País Valencià i, alhora, impulsa el descrèdit d'un col·laborador seu, amb més de 600 articles publicats: Fuster. És vergonyós per al diari mateix.

—La demonització de Fuster va acompanyada del discurs de limitar les relacions Principat - País Valencià a l'àmbit econòmic, no?

—A. FURIÓ: La demonització de Fuster serveix per a tot. A la transició, per a neutralitzar l'hegemonia electoral de les esquerres, i avui, per a neutralitzar l'evidència d'uns vincles culturals i lingüístics entre els Països Catalans. Però és que fins i tot suposant que foren possibles aquestes relacions *neutres*, institucionals i econòmiques, la prèdica s'impugna fàcilment: quantes vegades s'ha reunit Camps amb Montilla per parlar d'infraestructures? O del que siga? On és el tren d'alta velocitat en l'agenda dels presidents? Tot plegat no deixa de ser mera retòrica.

—G. MUÑOZ: Uns per excessiva prudència, i uns altres perquè han fet un mal servei als interessos valencians, les

D'esquerra a dreta, Antoni Furió, director de Publicacions de la Universitat de València; Pau Viciano, professor d'història medieval i escriptor; i Gustau Muñoz, assagista i traductor, cap de redacció de *L'Espill*.

comunicacions entre Catalunya i el País Valencià són precàries. I compartir llengua i cultura no és una qüestió negligible: cal aturar una deriva que s'observa darrerament i que ja no és el secessionisme obert de fer de valencià i català llengües diferents, sinó de dir que formen part d'un sistema comú però que, a partir d'aquí ja no es fa res més. És a dir, no és un secessionisme descarat, anticientífic, sinó un secessionisme a la pràctica.

—Quines conseqüències pot tenir?

—G. MUÑOZ: Dramàtiques. I letals. Que en definitiva és el que busquen sectors amb molt de poder a la societat valenciana: acabar el problema d'una llengua diferenciada del castellà. Perquè, a l'època de la globalització, sense el marc compartit de la llengua catalana, la nostra cultura té molt poc a fer. Aqueixa mutilació dels referents culturals, impedir la circulació d'idees i de missatges entre els territoris, és un autèntic suïcidi. És un suïcidi per a aquells que estimen la seua llengua i que la volen viva. Però també és una operació que hauria de ser denunciada amb tota l'energia. Perquè ací el problema no és el catalanisme, el problema és el castellanisme d'unes

classes socials benestants instal·lades al poder i que entenen el valencià com una nosa. I tota la resta és per a tancar aquest veritable problema.

—A. FURIÓ: Cal recordar que el discurs de Fuster no és historicista, sinó de futur. I explícita, senzillament, que el futur és comú, entre el Principat, les Illes i el País Valencià. Perquè, si no, no n'hi ha. Tampoc per a Catalunya. Això significa *Països Catalans*. Amb independència del marc polític, de si ha de ser el regne d'Espanya, un estat federal, confederal, separat o què siga. I pense que val la pena d'insistir-hi perquè també es va crear un estat d'opinió a Catalunya —i sobretot, i això em sap greu, avivat per les lluites partidistes—, que paguem els valencians.

—En quin sentit?

—A. FURIÓ: El conflicte entre els dos partits nacionalistes fa que des d'alguns *think tanks* de Convergència també es demonitze la idea de Països Catalans perquè la consideren pròpia d'ERC, i no s'adonen que allò que passe ací tard o d'hora passarà a Catalunya. I Catalunya sola... no tindrà futur. Home, no desapareixeran del mapa ni el País Valencià ni les Illes ni Catalunya. Simplement desa-

pareixeran en tant que poble. Seran... una altra cosa. Tres regions d'Espanya amb una cultura residual, un accent.

—També es diu que València, en realitat, hauria de ser “frontissa” entre Barcelona i Madrid. És possible?

—G. MUÑOZ: Tot això són metàfores moltes vegades enganyoses. Perquè la realitat és que hi ha un projecte clar de fer de València el port de Madrid, pràcticament una colònia de la seua àrea metropolitana. Amb dues línies paral·leles d'AVE i amb autovies i de tot. Si hi sumes la descoordinació, la centrifugació provincial, la renúncia a l'estructuració en comarques, els bastons a les rodes a la llengua, a uns mitjans de comunicació compartits amb l'espai cultural dels Països Catalans, la conclusió és evident: hi ha un projecte engegat per a liquidar definitivament aquest país. I si això no es veu i tornem a qüestions de simbologia i a inventar vells fantasmes... anem molt malament.

—A qui va adreçat el llibre?

—P. VICIANO: A tota la gent preocupada per la qüestió del país. Potser la clau d'algunes reaccions un poc crispades que hi ha pogut haver és que certa gent estava acostumada a fer un discurs, que pareixia majoritari, fonamentalment de qüestionament d'allò que s'anomena fusterianisme. I ara s'ha vist que hi ha més veus. Perquè, al llibre, a part de la crítica al projecte del PP que s'ha instaurat, també hi ha una crítica a un discurs valencianista que intenta acomodar-se a aqueixa hegemonia. Des del punt de vista simbòlic, això és el més cridaner, però també hi ha un discurs de fons de cert valencianisme que es basa a carregar totes les culpes del suposat fracàs polític del valencianisme a les idees de Fuster.

—Joan Fuster, trencador del consens anterior i culpable de totes les coses?

—P. VICIANO: Sí: és una interpretació del passat absolutament desvirtuada. I no s'ha de perdre de vista que si en aquell temps el valencianisme pareixia una bassa d'oli era perquè no tenia rellevància política, no tenia prou pes per a qüestionar l'espanyolisme ambient. Molts d'aquells prohoms foren molt benemèrits i es van mantenir sempre en uns postulats valencianistes molt pròxims al que després seria Fuster. Però també hi hagué actituds molt confuses. Les suposades basses d'oli, quan hi ha un

problema polític important que implica preses de posició, es trenquen sempre. De fet, en començar la dictadura de Primo de Rivera, molts dels qui havien signat la declaració valencianista del 1918 hi passen amb armes i bagatges i es dediquen a confegir un regionalisme espanyolista que després reelaboraran també uns antics valencianistes a favor del franquisme. Perquè aqueixa idea del “valencianisme totalitari” que deia Reig, “estrictament valencianista”, que no fora “ni de dretes ni d’esquerres”, en el fons era sempre de dretes. I els veritables valencianistes republicans més conseqüents no hi entraren.

—A. FURIÓ: De fet, per rescatar també l’herència, cal recordar que Fuster no naix del no-res, sinó d’un valencianisme laic, progressista, republicà, representat pels joves universitaris dels anys 30. Ell és qui recull —i hi dona nova vida— una herència intel·lectual i política que ve de la República. Reivindiquem l’herència lúcida de la qual prové Fuster. No ens podem identificar, però, amb l’altra tradició, la d’un valencianisme merament flokloritzant, arcaïtzant, amb el qual ara alguns semblen voler empalmar.

—**El fusterianisme és el que impedeix d’avançar políticament i electoralment?**

—A. FURIÓ: D’entrada, cal tenir present que la política no es limita al parlament. Trobe que el pretès fracàs del nacionalisme polític és una falsa premissa, perquè, en realitat, el fusterianisme s’ha infiltrat en sectors més amplis que no sembla. Siga com siga, el remei a l’estancament electoral no pot ser la cancel·lació de la

consciència crítica que, de fet, és el fusterianisme, sobre la base d’una suposada adequació a la realitat. Quan es desqualifica el fusterianisme dient que no s’ajusta a la realitat, simplement es vol acceptar el marc existent, l’*statu quo*.

—G. MUÑOZ: Hi ha, de fet, una pulsio d’adaptació al discurs que ha definit la dreta durant quinze anys d’hegemonia. Aqueixa adaptació confegeix pràcticament un pensament únic que fa una lectura absolutament restrictiva dels punts d’entesa a què es va arribar en un moment determinat entre les diverses forces polítiques. Tan restrictiva, de fet, que proscriu i persegueix obsessivament expressions com ara *País Valencià* o *català*. I que conste que el terme *País Valencià* tampoc no se’l va inventar Fuster. I és un greu error que les forces progressistes engueguen a rodar tot el seu patrimoni d’idees, de projectes, fins i tot de debat obert amb vista a la configuració del futur. Així faciliten als poders dominants la definició del que és aquesta societat i les seues possibilitats. Precisament en un moment molt greu, amb una crisi que replanteja el model social, amb una crisi moral de la societat que reclama un projecte rigorós de regeneració que pugua usar els recursos d’idees més rics i potents que tenim en la nostra tradició.

—**I si és una qüestió tàctica, pragmatisme electoral? Assumint el marc referencial del contrincant se li poden furtrar vots o se’l reforça?**

—P. VICIANO: Això ho raona molt bé Vicent Partal en la seua col·laboració: hi explica, primer, que el nacionalisme al País Valencià té molta més força que

no aparenta (no és una qüestió només electoral: la major part de les forces més actives en l’àmbit cívic i cultural es troben vinculades al nacionalisme). I després, raona fins a quin punt té poca credibilitat la tàctica de voler adaptar-se a la idea dominant: perquè l’electorat castiga qui fa aquests canvis purament tàctics; i perquè la pràctica ha demostrat que no hi ha espai per a un valencianisme estricte de centre. Per tant, electoralment aquest canvi no té viabilitat. Si vol un espai electoral, el nacionalisme s’ha de convertir en un pol de regeneració política. Aquest és el tercer espai: no pas un inexistent àmbit entre PP i PSOE adaptat a un forçat consens social sobre símbols i pràctica econòmica, sinó una alternativa, que poguera ser votada per persones que potser no són nacionalistes però són demòcrates i volen un canvi i un avenç regenerador.

—G. MUÑOZ: I des del punt del vista del PSPV, les posicions que va explicant el responsable actual d’aquest partit van en sentit contrari del que es va aprovar al congrés, amb aquell rebuig majoritari al canvi, com a element simbòlic clau, del nom del partit (que és la renúncia a fer del valencianisme un dels components del projecte socialista). I això és un signe de feblesa. I molt preocupant.

—A. FURIÓ: Des d’un punt de vista absolutament pragmàtic o electoralista, és un error d’anàlisi. No crec que el País Valencià, a pesar de tota aquesta època, siga conservador. En part, més que no pas una victòria de la dreta, els resultats electorals mostren una derrota de l’esquerra, produïda en bona mesura per l’abandó dels votants que no s’entusiasmen per les posicions dels partits que els haurien de representar. És un greu error acceptar el marc de referència que marca la dreta: amb les regles i el terreny de joc marcats, el partit s’ha perdut abans de començar a jugar. D’una altra banda, la política només val la pena si hi ha idees, objectius pels quals lluitar: si és només política orgànica, interessarà els militants més entusiastes però farà que la majoria se’n desentenga. I no serà fent el joc a la dreta com recuperaràs l’entusiasme. La gent progressista busca missatges animosos, transformadors i moderns. I tornem-hi: cinquanta anys després, el que continua essent modern és Fuster.

Núria Cadenes